

HAMNKONTORET

Antikvarisk bedömning och
rekommendationer inför
tillbyggnad

VARSAMT

Göteborg 2024-05-10

INNEHÅLL

BAKGRUND	3
FÖRUTSÄTTNINGAR	4
HISTORIK	6
BESKRIVNING	8
ANTIKNARISK BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER	13

VARSAMT AB

Fridkullagatan 31
412 62 Göteborg
Tel: 0736-599649

Johanna Lange
johanna@varsamt-ab.se

BAKGRUND

Hamnkontoret på Strandgatan i Trollhättan är en magasinsbyggnad placerad i anslutning till kajen. Byggnaden har höga kulturhistoriska värden och ingår i riksintresse för kulturmiljövården samt omfattas av skyddsbestämmelser i gällande detaljplan.

Hamnkontoret har i dagsläget ingen användning och det finns planer på att inrymma en ny publik verksamhet i form av café eller restaurang. För att genomföra en sådan förändring krävs ombyggnad och tillbyggnad.

Följande antikvariska bedömning är framtagen för att vägleda inriktningsbeslut om kommande planerings- och projekteringsarbete. Den antikvariska bedömningen är översiktlig och vid kommande arbete med Hamnkontoret rekommenderas fördjupade undersökningar och bedömningar av dess kulturhistoriska värden och karaktärsdrag som grund för en varsam eventuell om- och tillbyggnad, i syfte att bevara Hamnkontorets särart och koppling till sitt kulturhistoriska sammanhang.

Projektuppgifter

Fastighet/adress

Strandvägen 29, Trollhättan

Uppdragsgivare

Alexander Antonsson, Trollhättans stad

Cert. sakkunnig kulturvården:

Johanna Lange, behörighetsnr: SC0221-17, nivå K

Vy mot nordost utmed Strandgatan mot Hamnkontoret.

(<https://nostalgorama.blogspot.com/2019/08/gamla-vykort-fran-trollhattan.html>)

FÖRUTSÄTTNINGAR

Riksintresse för kulturmiljövården

Trollhättans älvrums är klassat som riksintresse för kulturmiljövården och däri ingår Strandgatan och Hamnkontoret. I motiveringen benämns området som kommunikations- och industrimiljö och i uttrycken för riksintresset anges slussanläggningar, kanalbroar, magasin etc. alltså sådana anläggningar och byggnader som anknyter till platsens industriella arv. Hamnkontoret bör i linje med riksintressebeskrivningen bedömas vara ett uttryck av betydelse för riksintresset.

Riksintressebeskrivningen återges i sin helhet nedan.

Hamnkontoret ingår i riksintresseområde för kulturmiljövården vilket är markerat med rosa. (Sveriges länskarta)

Trollhättan [P 23] (Trollhättans sn)

Motivering:

Kommunikations- och industrimiljö med stor transporthistorisk betydelse som genom tillkomsten av slussar och kanalanläggningar under 1800-talet möjliggjorde skeppsfart från Östsverige till västerhavet samt de industrietableringar och den stadsbildning som växte fram längs fallen som en följd av detta.

Uttryck för riksintresset:

Slussanläggningar från 1844 och 1916 med bevarad infrastruktur som kanalkontor, magasin etc, monumentala kraftstationer med Sveriges äldsta elproducerande kraftverk, broar, tjänstemannabostäder, fabriksbyggnader mm. 1860-talets stadsplanering längs östra älvstranden, med träbyggnader från 1800-talets mitt och stenhus i mer storstadsmässig skala från 1800-talets slut och 1900-talets början.

I området ingår även:

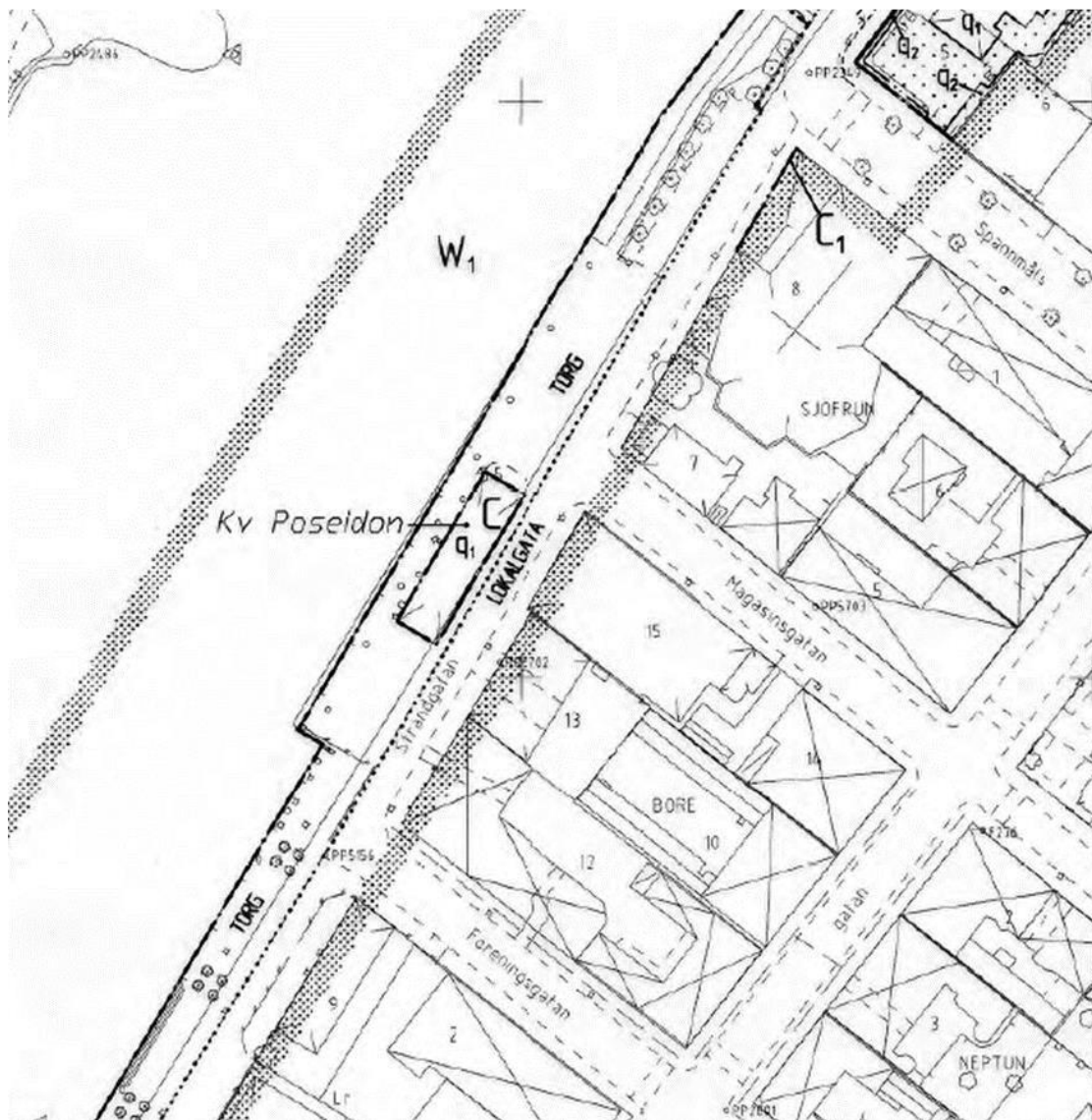
Fornlämningsmiljöer med stenåldersboplatser, hällkistor, dommarring, fornborgar, grund efter Ekholmens slott från medeltid.

Gällande detaljplan

Hamnkontoret regleras i enlighet med gällande detaljplan från 2001. Byggnaden får användas för centrumändamål (C) och har en skyddsbestämmelse genom q_1 . Marken omkring byggnaden är reglerad som allmän plats och det finns i nuläget ingen möjlighet att bygga till Hamnkontoret.

Byggnaden får inte rivas.

Byggnadens exteriör skall underhållas så att dess särart bevaras. Vid underhåll/ändringar av fasader, tak, socklar, skorstenar, dörrar och fönster eller andra byggnadsdetaljer skall användas sådant material, färg och utseende som överensstämmer med originalutförandet.

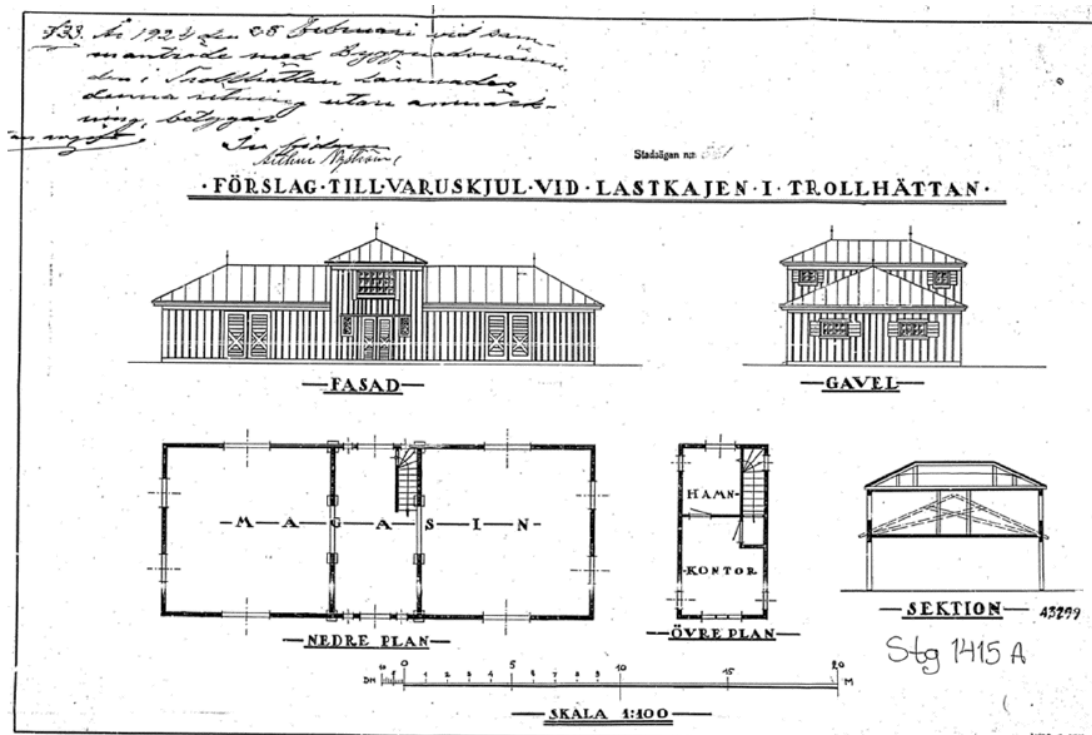
Hamnkontoret ingår i riksintresseområde för kulturmiljövården vilket är markerat med rosa. (Sveriges länskarta)

HISTORIK

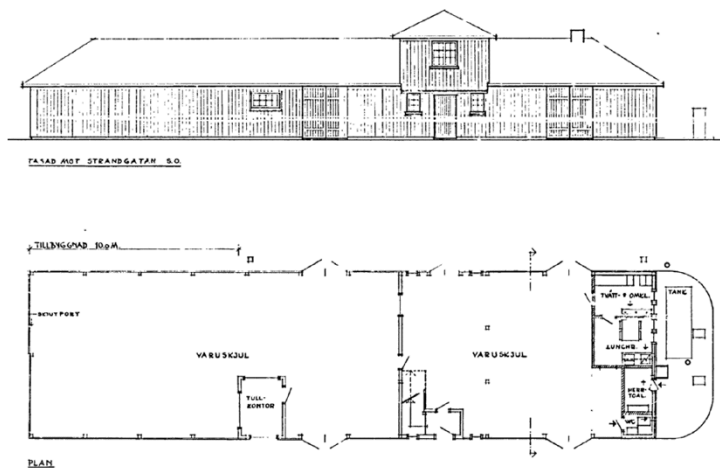
Hamnkontoret byggdes 1924 och bestod ursprungligen av en bottenvåning med magasinslokaler och en övervåning med kontor. I takt med att mängden gods ökade krävdes större lagringsutrymmen och magasinsdelen byggdes ut mot söder år 1960. Utöver större lagerlokal byggdes då även rum för omklädningsrum, lunchrum och toalett på bottenvåningen.

Hamnkontoret var i bruk fram till 1997 då sjöfrakt till Trollhättan hade minskat till den grad att hamnkontor, magasin och tullkontor behövde läggas ned.

(<https://www.trollhattan.se/start sida/bygga-bo-och-miljo/bygga-nytt-andra-eller-riva/kulturhistoriska-byggnader1/hus-med-historia/hamnkontor/>)

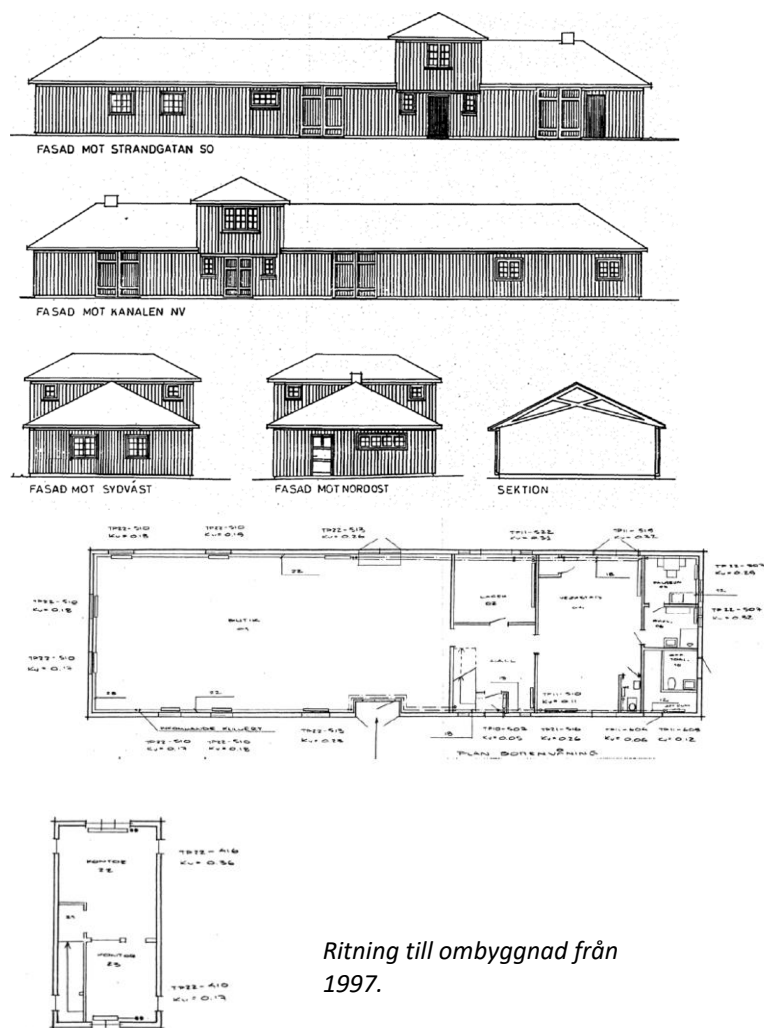

Ursprunglig bygglovsritning från 1924.

Ritning till tillbyggnad från 1960.

Vid ombyggnaden 1997 ställdes Hamnkontoret om till butiks- och verkstadslokaler. Nya fönster togs upp i den tidigare fönsterlösa lagerdelen från 1960.

Ritning till ombyggnad från 1997.

BESKRIVNING

Exteriör

Hamnkontoret är beläget på den gatstensbelagda kajen utmed Strandgatan i anslutning till Trollhättans kvartersindelade innerstad. Byggnaden utmärker sig genom sin fristående placering nära vattnet och sitt enkla utförande, och är den enda byggnaden med denna placering i närområdet.

Hamnkontoret är en långsträckt, till övervägande del envåningsbyggnad i trä med valmat tak. Byggnaden har en liten övervåning som bryter igenom det långsträckta taketsnock och avslutas med ett valmat tak, tvärställt mot den huvudsakliga byggnadskroppen.

Hamnkontoret är den enda byggnaden i närområdet som placerats i anslutning till vattnet.

Den huvudsakliga byggnadskroppen i en våning bryts av en mindre andra våning med tvärställt valmat tak.

Byggnaden består av en träkonstruktion på en låg grund. I fasad syns en låg sockel av små granitblock, ovan denna en kraftig lockpanel målad i ljus kulör. Tacket är klätt med papp och har ett utskjutande takutsprång inklätt med slät panel på undersidan.

I den ursprungliga byggnadskroppen finns entrédörrar på båda sidor om byggnaden. Dessa var centralt placerade i den ursprungligen symmetriska byggnaden under den uppstickande andra våningen som inrymde hamnkontoret. På ömse sidor om entrén finns små spröjsade enlufts-fönster och vid sidan om dessa stora portar i trä med kraftiga, smidda bandgångjärn. På övervåningen finns flera fönster utan spröjs från enlufts- till trelufts-fönster som tillkommit i senare tid. Det finns också ett litet spröjsat enlufts-fönster, troligen original.

Byggnaden har en förlängd del mot sydväst vilken har samma utförande som den ursprungliga delen med stensockel, kraftig lockpanel, valmat pappklätt tak och spröjsade fönster. Det är bara vid en närmare granskning av detaljerna som man kan se skillnaderna mellan den ursprungliga och den tillbyggda delen.

Övervåningen inrymde ursprungligen hamnkontoret. Fönstret är numera utbytt.

Port och fönster mot kajen är original.

Den ursprungliga byggnaden var symmetrisk med en centralt placerad övervåning och entré samt portar på var sida.

Den förlängda delen av byggnaden som tillkom 1960 och kompletterades med spröjsade fönster 1997.

Interiör

Invändigt består byggnaden av ett större rum, lager, litet kök och wc på bottenvåningen. Övervåningen nås via en smal trätrappa och där finns två små rum. Samtliga golv, väggar och tak är klädda med mattor och skivmaterial av senare datum.

Öppet rum i den tillbyggda delen. Matta, skivmaterial och snickerier tillkomna i senare tid.

Kök, wc och lager i den ursprungliga delen. Mattor, skivmaterial och snickerier tillkomna i senare tid.

Äldre trappa i trä mot övervåningen.

Ursprungligt fönster kompletterat med innerbåge.

Rum på övervåningen med plastmatta, skivmaterial på väggar och i tak samt släta foder. All inredning är senare tillkommen.

Sammanfattning

Hamnkontorets exteriör är överlag välbevarad men tillbyggnaden har påverkat byggnadens ursprungliga symmetri. Invändigt har den ursprungliga rumsindelningen påverkats av både tillbyggnad och inredning av mindre rum i den ursprungliga delen. Inredningen präglas av enkla och senare tillkomna material som plast-/linoleummattor, målade skivor på väggar och i tak samt enkla lister.

Viktiga karaktärsdrag i exteriören:

Den låga byggnadsvolymen

Låg stensockel

Kraftig lockpanel

Långsträckt, valmat tak med markerat takutsprång

Originalfönster och -portar

ANTI-KVARISK BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

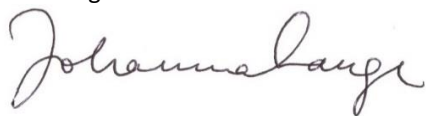
Hamnkontoret har höga kulturhistoriska värden som en verksamhetsbyggnad kopplad till Trollhättans kommunikations- och industrimiljö. Den bedöms även utgöra ett av riksintressets uttryck och behöver därmed behandlas på ett sätt som inte påtagligt skadar de värden som utgör grunden för riksintresset.

Hamnkontorets exteriör har delvis ursprunglig karaktär men byggnadens symmetri har påverkats av 1960-talets tillbyggnad. Interiören är ombyggd i senare tid och har inga ursprungliga eller äldre byggnadsdelar som berättar om dess ursprungliga användning. Byggnadens som helhet med sin placering, enkla uppbyggnad och låga volym är dock avläsbar som en del av hamnmiljöns verksamhetsbyggnader och därmed en väsentlig del av denna.

Med tanke på interiörens nuvarande utseende bedöms byggnaden vara möjlig att bygga om och anpassa till en publik verksamhet. Vad gäller eventuell tillbyggnad bör denna placeras i byggnadens längdriktning, anpassas till befintlig byggnadshöjd och gestaltas på ett sätt som gör den urskiljbar från den befintliga byggnaden. Detta för att den del av byggnaden som utgjorts av Hamnkontoret i möjligaste mån ska bibehålla sin historiska integritet. Vid en om- och tillbyggnad bör samtliga originaldelar bibehållas och liksom sådana originaldelar som eventuellt upptäcks vid om- och tillbyggnad.

Planering och projektering av en om- och tillbyggnad av Hamnkontoret bör genomföras i nära samarbete med antikvariskt sakkunnig med målsättningen att gestalta en tillbyggnad som tar tillvara både den riksintressanta omgivningens och byggnadens kulturhistoriska värden och karaktärsdrag.

Göteborg 2024-05-10

Johanna Lange

Bebyggelseantikvarie/Certifierad sakkunnig kulturvärden (KUL)